

מסורת הש"ס

עם הוספות

(א) [ר"ה ל.], (ב) [שס"ע], (ג) [מנחות סח:], (ד) עירובין לב. ר"ה ל. מנחות סח, (ה) ברכות מז. (ו) מנחות סו., (ז) שם עז. (ח) בתוס' שבועות טו: ד"ה אין הביאו זה מתנחומא ועיין במכילתא על פסוק זה.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וציקא לו וכו' צמוך הזמן וזה כנ"ל ומי ולא לסמרה נמחק:

תורה אור השלם

(א) וְנִתְּתָה בְּכֶסֶף וַצִּדְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ: [דברים יב, כה]

(ב) פי אַעֲלֶה אֶרְכָּה לָךְ וּמִמִּבְתֵּיךְ אֶרְפָּאךְ נָאם יְיָ כִּי נִדְּחָה קְרָאוּ לָךְ צִיּוֹן הִיא דְרֹשׁ אֵין לָהּ: [ירמיה ל, יז]

ליקוטי רש"י

מאי טעמא. גזר עליה [ר"ה ל.]. **רב נחמן בר יצחק** אמר רבן יוחנן בשיטת רבי יהודה אמרה. דלמר מן המורה הוא אסור לאחר מוצקן ולא משום גזירה שמא יבנה [מנחות סח:].

הגהות וצייונים

[ח] רש"ל מ"ז (גליון): [ב] **באבוב** של קלאים כצ"ל [גליון]: [ג] צ"ל **צב**קש (דפו"ד וכ"ה בתוס' הרא"ש): [ד] צ"ל וְהִכִּין וכ"ה בדפו"ד:

לולב הגזול

בזכרים. שאין מגדלים מהם וולדות ואפ"ה גזרו רצון אטו נקצת:

אמר רב אשי מחלוקת. דרבי אלעזר ורבי יוחנן: **בפרי ראשון**. צפירות שציעית הוא דל"ר אלעזר דרך חילול לא משום דדרש סמוכין: **פרי שני**. דמי שציעית: והא דתניא. צצרייתא דמסייע ליה: **לָקַח לָקַח**. צכולהו צין צפרי

ראשון צין צדמיו דקתני לקח צצשר

יין ולא קתני חילל צשר ציין: איידי דתני **רישא לָקַח**. דליירי צפרי עגמו: וביקש לו לִיקַח חֲזוֹק. ואינו יכול דהתורה אמרה לאכלה צמוך הזמן (ב) ולא לסמורה וזה מתקיים לשנה הבאה: הרגיל אצלו. שמתוך כך יעשה לו חפצו: וחוזר ואומר לו.

לתונוי: הרי פירות הָלָלוּ. שמכרת לי שהיו של חולין ונכנסו לקדושת שציעית נתונים לך צמתנה ואוכל אותם שצציעית והחנווני אומר לו ואני נתן לך סלע חולין זה שיעל לחולין צמתנה וצא ולוקח מאותו סלע כל מה שירצה והחנווני יאכל הפירות צתורת שציעית: והא הבא. דהא סלע פרי שני הוא דמי שציעית וקתני דלריך לילך אלל חנווני ולהניחו לחולין דרך מקח וממכר אלמא צפרי שני נמי איכא מאן דפליג דאי הוי סגי בדרך חילול למה ילך אלל חנווני יקח פירות חולין שיש לו צציתו שזה סלע ויחללנו עליהם ויאכלם צתורת שציעית: אלא. אי אחמר דרצ אשי הכי אחמר: מחלוקת בפרי שני. צהא הוא דליכא למאן דשרי דרך חילול אצל פרי ראשון כו': והא דקתני. צצרייתא דמסייע לר' יוחנן אחת שציעית ואחת מעשרות מתחללין אלמא שציעית עגמה דרך חילול:

מעשר מעשר ממש. צתמיה וכי יש לומר שהמעשר עגמו יתחלל על צהמה חיה ועוף: והבתיב. ונתתה צכסף ונרת דאין מתחלל אלא על המטבע דצר שיש עליו לורה^(א): **בתני'** במקדש **שבעה**. כדדרשינן צת"כ מושמחתם לפני ה' אלהיכם שצעת ימים (ויקרא כג) ולא צצצילין ו' ימים: במדינה. צירושלם שאף הוא כגצולים: ושיהא יום הגף. של עומר דהיינו ט"ז צניסן כולו אסור צחדש וצעוד המקדש קיים משקרב העומר היו אוכלין חדש צו ציום כדכתב (עז עד הצאכס וכשתרצ הצית מותר מן התורה משהאיר המזרח כדלמר צמנחות (דף סח). כתוב אחד אומר עד עגס היום הזה דהיינו האיר המזרח וכתוב אחד אומר עד הצאכס הא כיצד צמן דליכא עומר עד הצאכס וצמן דליכא עומר עד עגס

ואסר רצן יוחנן צן זכאי עליהם כל היום כדמפרש טעמא צגמרא: **גב'** מהרה יבנה בית המקדש. ויחזור דצר לאיסורו דהשתא קרינא ציה עד הצאכס ואי הוו נהיגי צצורצנו לאכול צהאיר מזרח כדין תורה אחיא למיכל נמי צצציינו ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו כו': **דאיבני אימת**. הך חששא דחיישינן למהרה יבנה אימת חגמור המלאכה דליכא למיחש לאיסור חדש כל היום דלאצריך לרצן יוחנן צן זכאי למיסר השתא כל היום משום סירכא דההוא יומא: אי נימא **דאיבני בשיתפר**. שלא צצנה עד יוס ט"ז עגמו:

הרי התיר האיר המזרח. ושפיר קאכלי דהואיל דהאיר המזרח ואין מקדש צנוי אשתרי ליה צחדש: אלא **דאיבני בחמיפר**. או קודם לכן דכי מטא שיתסר לא התיר האיר המזרח שהרי המקדש צנוי הלכך אכלי איסורא וגזר ריב"ז השתא משום ההוא יומא: מחצות היום וְהָלַךְ נשתרי. השתא דאי נמי אכלי ההוא יומא מחצות היום ולהלן כסירכא דמעיקרא נכלי וליכא איסורא דודאי קרב העומר: דתנן. צמסכת מנחות (עז): הרחוקים. מירושלים לא היו רואין ולא היו שומעין שעת הקרצת העומר: מותרין. צחדש: מחצות היום וְהָלַךְ. לפי שיודעים שאין צ"ד מתעגלים צו מלהקריצו קודם חצות: **לא צריכא דאיבני בליציא**. כלומר לשמא יבנה צלילא חייש ולא יהו פנייים לקצור העומר עד סמוך ליום ויש טורה הרצה צעומר שהיו מייצגין אותו צאצוס^(א) של קלאים וצוצרין אותו שיוצו מימיו וטוחנין אותו צרחים של גרוסות ומניפין אותו צי"ג נפה^(ב) צגסה צדקה כדלמרנין התם^(ג) וזה שלא יוכלו להתעסק צו מתחילת לילה לא יספיקו להקריצו למחר קודם חצות: אי נמי. דליציני צחמיסר סמוך לשקיעת החמה והיא היא. ואי קשיא דצלילה אינו צצנה דקי"ל צצצעות (דף טו:) דאין צנין צית המקדש צלילה דכתיב וציום הקים ולא צחמיסר שהוא י"ט דקי"ל צצצעות (עז) דאין צנין צ"ה דוחה י"ט ה"מ צנין הצנוי צידי אדם אצל מקדש העמיד שאלו מצפין צנוי ומשוכלל הוא יגלה ויצא משמים שנאמר (שמות טו) מקדש ה' כוננו ידיך^(ד): בשיטת ר' יהודה. אותה שיטה שהיה ר' יהודה שהיה מתלמידי תלמידיו דורש אחריו דרש גס הוא צימיו:

פרק שלישי

סוכה

מא.

עין משפט

גזר מצוה

קד א מיי פ"ו מהלכות שמיטה הלכה ח: קה ב מיי פ"ו מהלכות לולב הלכה יג סוג עשן מד: קן ג מיי שם הל' טו: קז ד מיי פ"י מהלכות מאכלות אסורות הלכה צ סוג לאוין קנצ טוש"ע א"ח סי' חפט סעיף י טוש"ע י"ד סי' רנב סעיף ח: קה ה ו מיי שם:

רבינו חננאל

ואסיקנא דמחלוקת ר' יוחנן ור' אלעזר בדמי פירות שביעית שהן פרי שני ושמעין לה מהא דתניא מי שיש לו סלע של שביעית פ"י סלע שלקחה בדמי פירות שביעית וביקש ליקח בה חלוק כיצד עושה הולך אצל חנוני הרגיל אצלו ואומר לו תן לי בסלע זו פירות ונתן לו וחוזר ואומר לו הרי פירות הללו שקניתי ממך נתתין לך במתנה והחנוני אומר הרי סלע זו נתונה לך במתנה והלה אומר הרי פירות הללו מחוללין על פירות שיש לי בביתי ולוקח בסלע זו מה שירצה הנה הסלע של שביעית כמו פרי שני וקתני דרך מקח אין דרך חילול לא כמאן כר' אלעזר אלא אם תאמר מחלוקת בפרי ראשון אבל בפרי שני דברי הכל אפי' דדרך חלול הוא לא כר' יוחנן ולא כר' אלעזר אלא ש"מ מחלוקת בפרי שני. ואי קשיא לך הא דתניא אחד שביעית ואחד מעשר שני מתחליין מאי שביעית דמי שביעית הן מרקחני מעשר שני בהרה וכי מעשר שני מתחלל בבהמה והלא אינו מתחלל אלא בכסף שיש עליו צורה אלא בדמי מעשר שני [הכא] נמי בדמי שביעית:

פיסקא משחרב בית המקדש התקין ריב"ז שיהא לולב ניטל כל שבעה במדינה זכר למקדש. שנאמר דורש אין לה מכלל דבעיא דרישה ושיהא יום הגף כולו אסור לאכול החדש כבר פירשנוה במסכת ר"ה חלוקות ר' יהודה על ריב"ז במסכת מנחות. ואסיקנא לריב"ז אסור לאכול החדש בי"ז בניסן היום כולו והאידנא לא אכלין אלא באורחא דשיבסר נגהי תמניסר ומאי התקין דקתני במתני' דרש המקרא והתקין:

דאפילו למ"ד פרק זה צורר (פנהדרין דף כה. ושס) אימתי דרבי יהודה לפרש וצמה לחלוק היינו דוימנין דצמה לחלוק ומ"מ דוימנין נמי היינו לפרש והא דלמרנין צהגזול קמא (צ"ק דף לו: ושס) גצי מעות מעשר שני מעות של צצל והם צצצל למאי חזו ומשני דוצין ציה צהמה ומסיק לה התם היינו כרבי מאיר דשרי אפילו לכתחילה אי נמי אפילו כרצנן והתם דלא אפשר צענין אחר ולפי מה שפי' דר' מאיר שרי אפי' לכתחילה לא יתכן מה שפירש צקונטרס פרק הזהב (צ"מ דף נה:): דגצי דמאי מחללין אותו כסף על נחשת נחשת על הפירות ויחזור ויפדה את הפירות דדוקא כך צריך לעשות ולא מעלס לירושלים והכא אשכחן דשרי ר"מ דמאי לחלל על הפירות לכתחילה וצלצד שיעלו ויאכלו צמקוס דהכי עדיף משיחזור ויפדה את הפירות:

פירות הָלָלו נתונים לך במתנה. צהדיא קתני צירושלמי דשציעית צסוף פרק שמיני והחנווני אומר לו הרי סלע נתן לך צמתנה וצענין אחר לא סגי ודייק דדרך חילול אינו מדלא חילל החנווני לכתחילה סלע של צעל הצית על פירותיו שלא כדרך מקח וממכר:

ושיהא יום הגף כולו אסור. הרצה תקנות תיקן רצן יוחנן צן זכאי אלא הך תרתי תיקן יחד להכי תני הכא יוס הגף אצב גררר ותימה דצמנחות פרק רצי ישמעאל (דף סח). לא תני הך דלולב אצב ההוא דיוס הגף וצפרק צתרר דר"ה (דף ג). תניא הך תרתי ועוד תקנות טובא דתקון: **דאשתקד דלא הוה בית המקדש האיר המזרח הוה מתיר**. ואפילו לרצי יהושע דלמר שמעמי שמקריצין אף על פי שאין צית צפ"ק דמגילה (דף י.) הני מילי כשיש מוצח צנוי אצל צלא מוצח לא כדמוכח צוצמים פרק קדשי קדשים (דף ס. ושס) דמוצח שנפגס כל הקדשים שנשחטו שס פסולים ואין אוכלים צגינן שירי מנחה ולא קדשי קדשים ואפילו קדשים קלים:

אי נמי סמוך לשקיעת החמה דחמיפר. שלא יוכלו להתעסק צעומר צתחילת לילה ולא יספיקו להקריצ קודם חצות למחר וי"מ דמיירי צערצ י"ט סמוך לשקיעת החמה ולא יכול לצקר^(א) צי"ט מהיכן יקצרו את העומר והיכן^(ב) מגלות וקופות ושלש עשרה נפה וכלי שרת דצרים הצריכין לעומר כדתן צמנחות פ' ר' ישמעאל (דף טו.) דאי סמוך לשקיעת החמה דחמיסר קאמר שהו"מ הא אין צנין צית המקדש דוחה י"ט כדאיתא פרק שני דצצעות (דף טו:): ולאו פירכא היא דתיקשי לן הא דקלמרנין לא צריכא דליציני צלילא הא נמי למרינן התם דאין צנין צהמ"ק צלילה שנאמר וציום הקים את המשכן ציום מקימין אותו וצלילה אין מקימין אותו אלא על כרחיך צריך לחלק כמו שפירש צקונטרס דהני מילי צנין הצנוי צידי אדם אצל מקדש העמיד צנוי ומשוכלל יגלה ויצא מן השמים שנא' מקדש ה' כוננו ידיך:

ולקחתם

לשקיעת החמה דחמיסר קאמר שהו"מ הא אין צנין צית המקדש דוחה י"ט כדאיתא פרק שני דצצעות (דף טו:): ולאו פירכא היא דתיקשי לן הא דקלמרנין לא צריכא דליציני צלילא הא נמי למרינן התם דאין צנין צהמ"ק צלילה שנאמר וציום הקים את המשכן ציום מקימין אותו וצלילה אין מקימין אותו אלא על כרחיך צריך לחלק כמו שפירש צקונטרס דהני מילי צנין הצנוי צידי אדם אצל מקדש העמיד צנוי ומשוכלל יגלה ויצא מן השמים שנא' מקדש ה' כוננו ידיך: ולקחתם

לשקיעת החמה דחמיסר קאמר שהו"מ הא אין צנין צית המקדש דוחה י"ט כדאיתא פרק שני דצצעות (דף טו:): ולאו פירכא היא דתיקשי לן הא דקלמרנין לא צריכא דליציני צלילא הא נמי למרינן התם דאין צנין צהמ"ק צלילה שנאמר וציום הקים את המשכן ציום מקימין אותו וצלילה אין מקימין אותו אלא על כרחיך צריך לחלק כמו שפירש צקונטרס דהני מילי צנין הצנוי צידי אדם אצל מקדש העמיד שאלו מצפין צנוי ומשוכלל הוא יגלה ויצא משמים שנאמר (שמות טו) מקדש ה' כוננו ידיך^(ד): בשיטת ר' יהודה. אותה שיטה שהיה ר' יהודה שהיה מתלמידי תלמידיו דורש אחריו דרש גס הוא צימיו:

עד